

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เงินสดเป็นสินทรัพย์หมุนเวียนที่มีความสำคัญต่อการดำเนินงานของกิจการ มีสภาพคล่องสูง ใช้เป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนสินค้าหรือบริการและใช้เป็นตัวกำหนดมูลค่าทางเศรษฐกิจโดยทั่วไปเงินสดเป็นสินทรัพย์ที่มีความเสี่ยงต่อการสูญหายหรือถูกโจรกรรมได้ง่ายกิจการจึงจำเป็นต้องมีระบบการควบคุมการจัดการเกี่ยวกับเงินสดให้มีประสิทธิภาพเพื่อป้องกันมิให้เงินสดสูญหายและป้องกันการทุจริตที่อาจเกิดกับเงินสดในทางปฏิบัตินักบัญชีจะแสดงรายการเคลื่อนไหวของเงินสด ออกมาในรูปแบบของงบกระแสเงินสดซึ่งถือเป็นงบการเงินที่สำคัญอีกฉบับหนึ่งที่กรมพัฒนาธุรกิจการค้าได้กำหนดให้บริษัท (มหาชน) จำกัด จัดทำนอกเหนือจากงบอื่นๆที่ธุรกิจทำอยู่เป็นปกติ เช่น งบกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จที่แสดงให้เห็นถึงผลการดำเนินงานทางธุรกิจงบแสดงฐานะการเงินที่แสดงให้เห็นถึงฐานะการเงินของกิจการ(กรมพัฒนาธุรกิจการค้า, 2558)

นอกจากงบกระแสเงินสดจะแสดงให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงของเงินสดว่ากิจการมีการได้มาและใช้ไปในแต่ละงวดมากน้อยเพียงใดแล้ว งบกระแสเงินสดยังเป็นแหล่งข้อมูลที่แสดงให้เห็นถึงนโยบายการบริหารจัดการเงินสดของกิจการตลอดจนการวางแผนการตัดสินใจทางการเงินในอนาคตช่วยให้ผู้บริหารหรือนักลงทุนได้ทราบข้อมูลที่แท้จริงของธุรกิจเกี่ยวกับเงินสดว่ามีการใช้จ่ายอย่างไร

โดยทั่วไปนักลงทุนที่ต้องการทราบข้อมูลทางการเงินของกิจการที่ตนสนใจจะไปลงทุนส่วนมากจะหาข้อมูลจากงบการเงินโดยเฉพาะงบกำไรขาดทุน ที่แสดงรายได้ ค่าใช้จ่าย ตลอดจนผลกำไรของกิจการ และจะใช้กำไรจากงบกำไรขาดทุนมาเป็นตัววัดความสามารถในการทำกำไรของกิจการอีกทางหนึ่ง แต่เนื่องด้วยงบกำไรขาดทุนได้จัดทำขึ้นตามเกณฑ์คงค้าง ซึ่งตัวเลขในงบกำไรขาดทุนจะถูกกระทบด้วยนโยบายการบัญชีและการประมาณการจากฝ่ายบริหาร เช่น ค่าเสื่อมราคา ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ จึงทำให้คุณภาพของตัวเลขกำไรในงบกำไรขาดทุนนั้นลดลง และหากฝ่ายบริหารใช้นโยบายทางการเงินบัญชีและการประมาณการไม่สอดคล้องกับความเป็นจริงแล้ว ยิ่งส่งผลให้กำไรในงบกำไรขาดทุนแสดงด้วยตัวเลขที่บิดเบือนจากความจริง (อารีย์ ทิศาวิภาต, 2554)

ความสามารถในการทำกำไรของกิจการ มีการวัดออกมาในรูปอัตราส่วนทางการเงินต่างๆ เช่น อัตรากำไรขั้นต้น อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้นสามัญ ขึ้นอยู่กับผู้ที่นำไปใช้ในการวิเคราะห์ ซึ่งปัจจุบันมีหลายบริษัทประสบปัญหาการขาดสภาพคล่อง ทั้งที่ผลการดำเนินงานในงบกำไรขาดทุนมีกำไร นักลงทุนจึงพยายามหาแหล่งข้อมูลเพิ่มเติมจากงบการเงิน เพื่อใช้เป็นข้อมูลที่ช่วยสะท้อนความสามารถในการทำกำไรของกิจการ แหล่งข้อมูลโดยส่วนใหญ่ที่นักลงทุนเลือกใช้คือข้อมูลกระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงานที่แสดงอยู่ในงบกระแสเงินสด เพราะเป็นข้อมูลกระแสเงินสดที่เกิดจากกิจกรรมหลักที่ก่อให้เกิดรายได้หรือผลกำไรให้กับกิจการและเป็นข้อมูลที่ไม่ถูกระทบจากนโยบายการบัญชีและการประมาณการที่กิจการกำหนด (สมชาย สุภัทรกุล, 2554, หน้า 57) เป็นรายการทางการเงินที่นำมาใช้ประโยชน์เพื่อการวิเคราะห์ ซึ่งทำให้สามารถประเมินถึงความสามารถในการชำระหนี้และสภาพคล่อง คุณภาพกำไร และการวัดผลตอบแทนที่เป็นเงินสด ทั้งยังส่งสัญญาณเตือนภัยว่าธุรกิจกำลังมีปัญหาด้านกระแสเงินสด ซึ่งข้อมูลจากงบกระแสเงินสดจึงน่าจะช่วยลดความคลาดเคลื่อนในการวิเคราะห์งบการเงินได้อีกทางหนึ่ง (วสันต์ กาญจนมุกดา, 2550, หน้า 63)

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าวข้างต้น ผู้ศึกษาจึงมีความสนใจทำการศึกษาเพื่อให้ทราบว่า อัตราส่วนกระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงานมีความสัมพันธ์กับความสามารถในการทำกำไรของกิจการจริงหรือไม่ โดยผู้ศึกษาได้เลือกใช้ข้อมูลของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยหมวดเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารซึ่งเป็นอีกกลุ่มธุรกิจที่นักลงทุนให้ความสนใจในการลงทุน

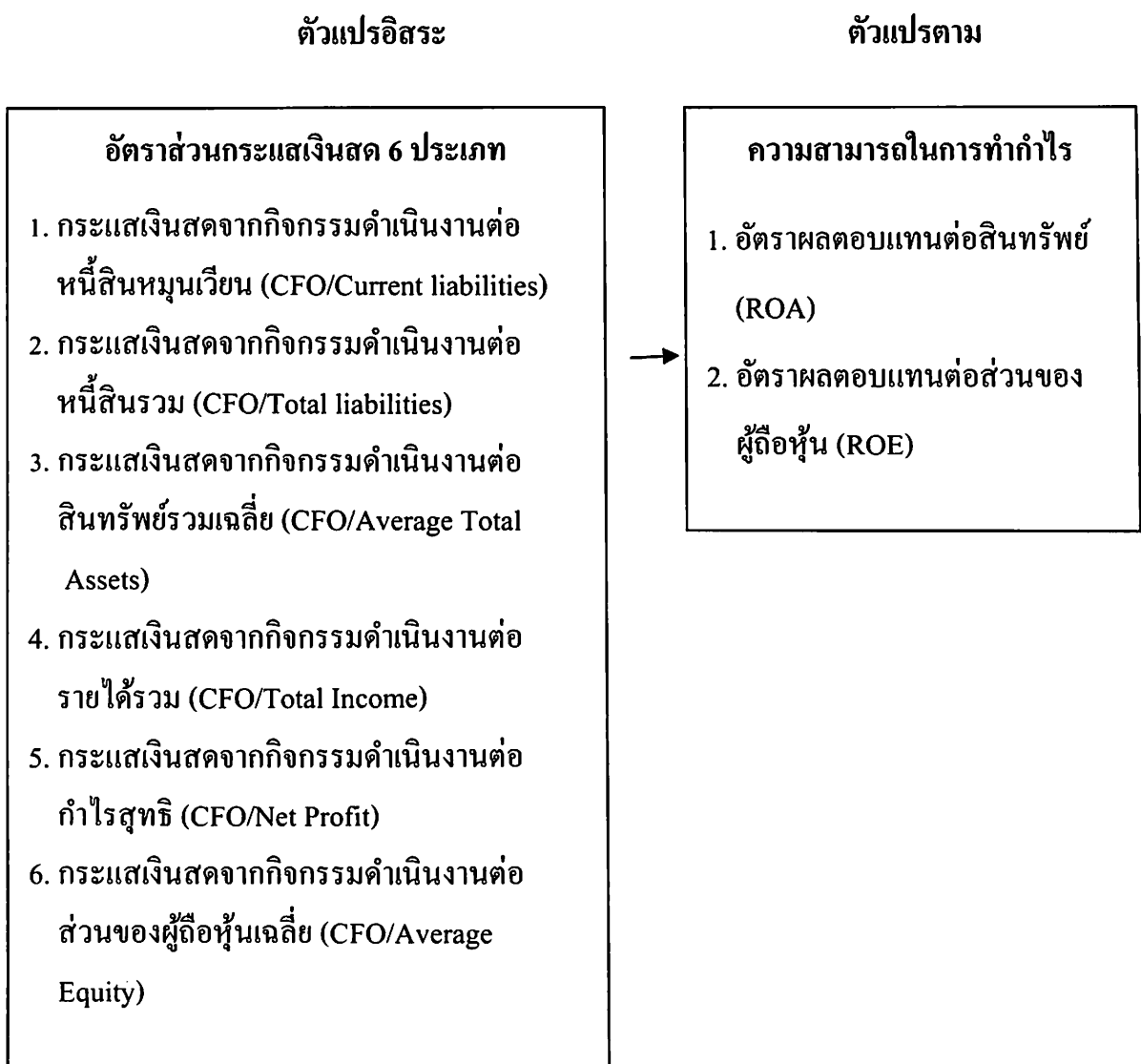
วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาอัตราส่วนกระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงานของกลุ่มเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย
2. เพื่อศึกษาความสามารถในการทำกำไรของกลุ่มเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของอัตราส่วนกระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงานกับความสามารถในการทำกำไรของกลุ่มเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

กรอบแนวคิดในการศึกษา

การศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างอัตราส่วนกระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงานกับความสามารถในการทำกำไร บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย หมวดเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร มีกรอบแนวคิด ดังนี้

กรอบแนวคิดการศึกษาตามแผนภาพที่ 1

รูปภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการศึกษา

จากกรอบแนวคิดในการศึกษาข้างต้น ผู้ศึกษาได้ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องในอดีตซึ่งมีผู้ศึกษาเกี่ยวกับอัตราส่วนกระแสเงินสดและความสามารถในการทำไร ดังนี้

ตารางที่ 1.1 ภาพรวมงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ตัวแปรอิสระ / ผู้ศึกษา	วนิชา	สุรีย์	วาสนา
1. (CFO/Current liabilities)		✓	✓
2. (CFO/Total liabilities)	✓	✓	✓
3. (CFO/Average Total Assets)	✓	✓	✓
4. (CFO/Total Income)	✓	✓	
5. (CFO/Net Profit)	✓	✓	✓
6. (CFO/Average Equity)		✓	✓

ตัวแปรตาม / ผู้ศึกษา	วนิชา	สุรีย์
1. อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ (ROA)	✓	
2. อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (ROE)		✓

สมมติฐานในการศึกษา

จากกรอบแนวคิดสามารถกำหนดสมมติฐานเพื่อทำการทดสอบ ได้ดังนี้

1. กระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงานต่อหนี้สินหมุนเวียน (CFO/Current liabilities) มีความสัมพันธ์กับอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ (ROA)
2. กระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงานต่อหนี้สินรวม (CFO/Total liabilities) มีความสัมพันธ์กับอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ (ROA)
3. กระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงานต่อสินทรัพย์รวมเฉลี่ย (CFO/Average Total Assets) มีความสัมพันธ์กับอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ (ROA)
4. กระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงานต่อรายได้รวม (CFO/Total Income) มีความสัมพันธ์กับอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ (ROA)
5. กระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงานต่อกำไรสุทธิ (CFO/Net Profit) มีความสัมพันธ์กับอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ (ROA)

6. กระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงานต่อส่วนของผู้ถือหุ้นเฉลี่ย (CFO/Average Equity) มีความสัมพันธ์กับอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ (ROA)

7. กระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงานต่อหนี้สินหมุนเวียน (CFO/Current liabilities) มีความสัมพันธ์กับอัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (ROE)

8. กระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงานต่อหนี้สินรวม (CFO/Total liabilities) มีความสัมพันธ์กับอัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (ROE)

9. กระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงานต่อสินทรัพย์รวมเฉลี่ย (CFO/Average Total Assets) มีความสัมพันธ์กับอัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (ROE)

10. กระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงานต่อรายได้รวม (CFO/Total Income) มีความสัมพันธ์กับอัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (ROE)

11. กระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงานต่อกำไรสุทธิ (CFO/Net Profit) มีความสัมพันธ์กับอัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (ROE)

12. กระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงานต่อส่วนของผู้ถือหุ้นเฉลี่ย (CFO/Average Equity) มีความสัมพันธ์กับอัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (ROE)

ขอบเขตของการศึกษา

1. ขอบเขตด้านประชากร

บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย หมวดเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, 2558) โดยใช้วิธีเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Selection) ศึกษาและเก็บข้อมูลจากงบการเงินของบริษัท ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2553 ถึงปี พ.ศ.2557 จำนวน 5 ปี ได้บริษัทที่มีคุณสมบัติครบถ้วนตามเกณฑ์ที่กำหนดจำนวน 24 บริษัท

2. ขอบเขตด้านตัวแปร

ตัวแปรอิสระ คือ อัตราส่วนกระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงาน 6 ประเภท ได้แก่ 1) กระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงานต่อหนี้สินหมุนเวียน (CFO/Current liabilities) 2) กระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงานต่อหนี้สินรวม (CFO/Total liabilities) 3) กระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงานต่อสินทรัพย์รวมเฉลี่ย (CFO/Average Total Assets) 4) กระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงานต่อรายได้รวม (CFO/Total Income) 5) กระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงานต่อกำไรสุทธิ (CFO/Net Profit) 6) กระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงานต่อส่วนของผู้ถือหุ้นเฉลี่ย (CFO/Average Equity)

ตัวแปรตาม คือ ความสามารถในการทำกำไร ซึ่งวัดออกมาในรูปอัตราส่วนทางการเงิน 2 ประเภท ได้แก่ 1) อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ (ROA) 2) อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้นสามัญ (ROE)

ข้อจำกัดของการศึกษา

1. ผู้ศึกษาวิเคราะห์เฉพาะข้อมูลเชิงปริมาณ มิได้วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพหรือปัจจัยอื่นๆ ที่อาจมีผลต่อความสัมพันธ์ระหว่างอัตราส่วนกระแสเงินสดกับความสามารถในการทำกำไร เช่น นโยบายการบริหารบัญชีของแต่ละบริษัท สภาพแวดล้อมทางสังคม สภาวะเศรษฐกิจ

2. เก็บข้อมูลจากงบการเงินเฉพาะบริษัทที่มีงบการเงินครบถ้วน ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2553 ถึงปี พ.ศ. 2557 รวม 5 ปี บริษัทที่มีงบการเงินไม่ครบ 5 ปี มีจำนวน 4 บริษัท ผู้ศึกษาจะไม่นำข้อมูลมาทำการศึกษาแต่อย่างใด

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. นักลงทุนสามารถนำไปเป็นแนวทางในการเลือกใช้ข้อมูลในงบการเงินเพื่อวิเคราะห์ความสามารถในการทำกำไรของกิจการที่สนใจจะลงทุน เพื่อประโยชน์ในการตัดสินใจเชิงเศรษฐกิจ

2. ผู้ที่สนใจจะศึกษาความสัมพันธ์ของกระแสเงินสดสามารถใช้ผลการศึกษาเป็นฐานข้อมูลสำหรับการศึกษาในอนาคตได้

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. งบกระแสเงินสด (Statement of Cash Flows) หมายถึง งบแสดงการเปลี่ยนแปลงการได้มา และใช้ไปของเงินสด หรือรายการเทียบเท่าเงินสด ในรอบระยะเวลาบัญชีหนึ่งซึ่งงบกระแสเงินสดจะแสดงให้เห็นถึงกระแสเงินไหลเข้า (Cash Inflows) และกระแสเงินไหลออก (Cash Outflows) ของเงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสด

2. กิจกรรมดำเนินงาน (CFO หรือ Cash Flow from Operating Activities) หมายถึง กระแสเงินสดที่เกิดจากกิจกรรมหลักที่ก่อให้เกิดรายได้และค่าใช้จ่ายของกิจการ ตัวอย่างเช่น ด้านรายรับ ได้แก่ ขายสินค้า/บริการมีลูกหนี้มาจ่ายหนี้ ได้รับดอกเบี้ยเงินฝากธนาคาร ด้านรายจ่ายจ่ายค่าวัตถุดิบหรือค่าสินค้าจ่ายหนี้ให้เจ้าหนี้การจ่ายค่าภาษีต่างๆ

3. กิจกรรมลงทุน (CFI หรือ Cash Flow from Investing Activities) หมายถึง กระแสเงินสดที่เกิดจากการไปลงทุนในสินทรัพย์ถาวรต่างๆ ตัวอย่างเช่น ด้านรายรับ ได้แก่ขายที่ดินอุปกรณ์สำนักงานต่างๆเงินลงทุนระยะยาว ด้านรายจ่าย ได้แก่ซื้อที่ดินซื้ออุปกรณ์สำนักงานซื้อการลงทุนระยะยาว

4. กิจกรรมจัดหาเงิน (CFF หรือ Cash Flow from Financing Activities) หมายถึง กระแสเงินสดที่เกิดจากการจัดหาเงินทุนจากผู้ลงทุนและเจ้าหนี้ตัวอย่างเช่น ด้านรายรับ ได้แก่ออกจำหน่ายหุ้นกู้การกู้ยืมเงินระยะยาว ด้านรายจ่าย ได้แก่ จ่ายชำระหนี้เงินระยะยาว, การจ่ายเงินปันผล